

t – test **zavisni** uzorci

Aristotel

“Duhovitost je drskost koja je stekla obrazovanje.”

Testiranje H_0 o razlici između
prosječnih vrijednosti dvaju zavisnih
uzoraka

$$H_0: \bar{d} = 0$$

Metoda parova ili diferencijalna
metoda

Povezanost može biti:

BIOLOŠKA:

-Morfološka

(broj listova ispod i iznad klipa;
broj zrna mahuna gornjih i donjih etaža)

-Fiziološka

(vrijednost svojstva prije i poslije tretiranja)

Povezanost može biti:

EKSPERIMENTALNA:

-Prostorna

(prinos hibrida na dvije lokacije, prinos na lokacijama za dvije sorte)

-Vremenska

(prinos dva hibrida kroz nekoliko godina)

Analiza: t test zavisni uzorci

Uzorak A	Uzorak B	$d_i = \text{razlika parova}$
X_{A1}	X_{B1}	$X_{A1} - X_{B1} = d_1$
X_{A2}	X_{B2}	$X_{A2} - X_{B2} = d_2$
.	.	.
.	.	.
.	.	.
X_{An}	X_{Bn}	$X_{An} - X_{Bn} = d_n$
$\bar{x}_A$	$\bar{x}_B$	$\frac{\sum d}{n} = \bar{d}$

$$t = \frac{D}{S_D}$$

$$t_{\text{exp}} = \frac{\bar{d}}{S_{\bar{d}}}$$

$$S_{\bar{x}} = \sqrt{\frac{S^2}{n}} = \sqrt{\frac{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}}{n}} = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n(n-1)}}$$

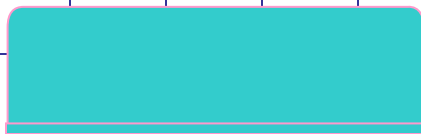
$$S_{\bar{d}} = \sqrt{\frac{\sum d^2 - \frac{(\sum d)^2}{n}}{n(n-1)}}$$

$t_{exp} < t_{tab} \longrightarrow H_0$ se prihvaća

$t_{exp} > t_{tab} \longrightarrow H_0$ se odbacuje

- Studentov t-test ili t – test
- najvažniji test u primijenjenoj statistici
- t_{tab} (n-1) parova!!!

$$\text{LSD} = t_{\text{tab}} \times S_D$$

$$\text{LSD}_{p 5\%} = t_{p 5\%} \times S_D$$

$$\text{LSD}_{p 1\%} = t_{p 1\%} \times S_D$$

Least Significant Difference

Provesti t test

Usporediti D_{exp} i LSD

$D_{\text{exp}} < \text{LSD} - H_0$ se prihvaća

$D_{\text{exp}} > \text{LSD} - H_0$ se odbacuje

Prihvatanje hipoteze – razlika nije
signifikantna, nije značajna

Odbacivanje hipoteze – razlika je
opravdana, značajna, signifikantna
uz vjerojatnost pogreške $p = 0.05$ i
0.01

